

Tutkinnon perusteet

Saamenkäsityöalan ammattitutkinto

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Saamenkäsityöalan ammattitutkinto

Perusteen nimi	Saamenkäsityöalan ammattitutkinto
Määräyksen diaarinumero	OPH-12345-6789
Pdf luotu	11.10.2022

Sisältö

1. Tutkinnon muodostuminen.	1
2. Tutkinnon osat.	2
2.1. Saamenkäsityöympäristössä toimiminen, 30 osp.	2
2.2. Puu- ja pahkatöiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp.	3
2.3. Luu- ja sarvitöiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp.	5
2.4. Juuritöiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp.	7
2.5. Kuljetusvälineiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp.	9
2.6. Saamenpuvun vaatteiden ja asusteiden valmistaminen, 45 osp.	11
2.7. Villa- ja lankatöiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp.	12
2.8. Sisä- ja nahkatöiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp.	14
2.9. Koipi- ja turkisnahkatöiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp.	16
2.10. Kuvioiminen ja koristelemine saamenkäsityöalalla, 30 osp.	18
2.11. Jalometallityön valmistaminen saamenkäsityöalalla 30 osp, 30 osp.	19
2.12. Työvälineiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 30 osp.	21
2.13. Tuotteen tai palvelun valmistaminen saamenkäsityöalalla, 30 osp.	23
2.14. Saamenkäsityöalalla yrittäjänä toimiminen, 30 osp.	24
2.15. Tuotteistaminen, 30 osp (300490).	25

1. Tutkinnon muodostuminen

PAKOLLISET TUTKINNON OSAT 30 OSP
Saamenkäsityöympäristössä toimiminen, 30 osp, P
VALINNAISET TUTKINNON OSAT 1 45-90 OSP
Puu- ja pahkatöiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp
Luu- ja sarvitöiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp
Juuritöiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp
Kuljetusvälineiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp
Saamenpuvun vaatteiden ja asusteiden valmistaminen, 45 osp
Villa- ja lankatöiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp
Sisna- ja nahkatöiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp
Koipi- ja turkisnahkatöiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp
VALINNAISET TUTKINNON OSAT 2 30-75 OSP
Kuvioiminen ja koristelemine saamenkäsityöalalla, 30 osp
Jalometallityön valmistaminen saamenkäsityöalalla 30 osp, 30 osp
Työvälineiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 30 osp
Tuotteen tai palvelun valmistaminen saamenkäsityöalalla, 30 osp
Saamenkäsityöalalla yrittäjänä toimiminen, 30 osp
Tuotteistaminen, 30 osp
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa 0-30 osp <i>Tutkinnon osa tai osat sisältävät työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i>
Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta 0-45 osp <i>Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia toisesta ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteesta.</i>
Korkeakouluopinnot 0-30 osp <i>Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i>

2. Tutkinnon osat

2.1. Saamenkäsityöympäristössä toimiminen, 30 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa:

- toimia saamenkäsityöalalla ja sen toimintaympäristössä
- toimia kestäväällä tavalla
- arvioida toimintaansa saamenkäsityöalalla
- ylläpitää omaa työhyvinvointiaan ja arvostaa omaa osaamistaan

Arviointi

Opiskelija toimii saamenkäsityöalalla ja sen toimintaympäristössä.

Opiskelija	
Hyväksytyn suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa saamenkäsityöalan paikallisia ja alueellisia erityispiirteitä ja niiden merkityksen omalla alallaan• tunnistaa alkuperäiskansan kansallisen ja kansainvälisen aseman sekä mahdolliset haasteet kulttuurin säilyttämisessä ja edistämiseksi• selvittää keskeisiä yhteistyökumppaneita saamenkäsityöalalla• verkostoituu ja tekee luontevasti yhteistyötä alallaan• hyödyntää digitaalisen toimintaympäristön mahdollisuuksia vuorovaikutuksessa• kommunikoi vuorovaikutteisesti saamenkäsityöalan toimintaympäristössä saamen kielellä• käyttää vuorovaikutuksessa saamenkäsityöalan keskeistä termistöä• on vuorovaikutuksessa saamenkäsityöalalla yhdellä vieraalla kielellä• tunnistaa saamenkäsityöalallaan liittyviä elinkeinon mahdollisuuksia, tarpeita ja haasteita• selvittää erilaisia elinkeinomahdollisuuksia saamenkäsityöalan näkökulmasta

Opiskelija toimii kestäväällä tavalla.

Opiskelija	
Hyväksytyn suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• arvioi saamelaisten ja alkuperäiskansojen kollektiivisten oikeuksien vaikutuksia saamenkäsityöalalla• noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta• toimii eettisesti kestäväällä tavalla saamenkäsityöalalla• huomioi luonnon monimuotoisuuden ja luonnon kiertokulun merkityksen saamenkäsityöalalla• arvioi materiaalin hankinnan vaikutuksia ympäristöön uusiutuvien luonnonvarojen käyttäjänä

Opiskelija arvioi toimintaansa saamenkäsityöalalla.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• kuvailee, millaiset toimintatavat pitävät yllä ja edistävät saamenkäsityöalaa• tunnistaa tuotteistamisen tärkeyden saamenkäsityöalalla• arvioi oman osaamisensa vahvuuksia ja kehittämiskohteita saamenkäsityöalan toimijana• valitsee viestintäkanavat, jotka soveltuvat parhaiten omasta osaamisestaan viestimiseen• arvioi toimintaansa saamenkäsityöalan kulttuuriympäristössä• pyytää ja vastaanottaa palautetta sekä kehittää toimintaansa sen pohjalta

Opiskelija arvioi toimintaansa saamenkäsityöalalla.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• arvostaa omaa työtään ja tuo myönteisesti esille oman osaamisensa• tunnistaa oman tapansa työskennellä kestävästi ja työhyvinvointia tukevalla tavalla• huolehtii omasta jaksamisestaan• tarkkailee ja edistää suunnitelmallisesti työmotivaatiotaan

Osaamisen osoittaminen

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla saamenkäsityöympäristössä ja arvioimalla toimintaansa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin. Näytön suorituskieki on saame.

2.2. Puu- ja pihkätöiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa:

- suunnitella pihka- ja puutöitä ja niiden valmistusta asiakkaalle tai kohderyhmälle
- hankkia ja käsitellä materiaaleja pihka- ja puutöihin
- valmistaa ja viimeistellä pihka- ja puutöitä
- huolehtia ergonomiasta ja turvallisuudesta

Arviointi

Opiskelija suunnittelee pahka- ja puutöitä ja niiden valmistusta asiakkaalle tai kohderyhmälle.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tunnistaa saamenkäsityöalan pahka- ja puutöiden paikallisia ja alueellisia erityispiirteitäkartoittaa asiakkaan tai kohderyhmän tarpeita ja odotuksianoudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudestasuunnittelee pahka- ja puutöitä asiakkaalle tai kohderyhmälleottaa suunnittelussa huomioon saamenkäsityöalan paikalliset ja alueelliset erityispiirteetsuunnittelee tuotteen valmistusprosessin ja ottaa huomioon käytettävissä olevat perinteiset ja ajankohtaiset materiaalit ja työvälineethuomioi suunnittelussa tuotteen elinkaarennoudattaa kestävä kehityksen periaatteita suunnittelussalaatii realistisen aikataulun

Opiskelija hankkii ja käsittelee materiaaleja pahka- ja puutöihin.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tuntee perinteisten ja ajankohtaisten materiaalien ominaisuudet ja käyttömahdollisuudetvertailee materiaalejavalitsee tuotteeseen tarkoituksenmukaiset materiaalitselvittää ylijäämämateriaalien uudelleenkäytön mahdollisuudethankkii tarvittavat luvat materiaalien ottamiseen luonnostahankkii pahka- ja puutöissä käytettäviä raaka-aineita kestävästisuunnittelee materiaalien valmistuksen vaiheetminimoi materiaalien hankinnan ja valmistuksen haitalliset ympäristövaikutuksetesikäsittelee, kuivattaa ja varastoi tarvittavia materiaaleja asianmukaisesti

Opiskelija valmistaa ja viimeistelee pahka- ja puutöitä.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• valmistaa saamenkäsityöalan pahka- ja puutöitä asiakkaalle tai kohderyhmälle suunnitelmien mukaisesti• hyödyntää perinteisiä ja muita muodonantotapoja materiaalien ehdoilla• valitsee valmistamiseen soveltuvat työtavat• valitsee valmistukseen parhaiten sopivia työvälineitä ja käyttää niitä tarkoituksenmukaisesti• viimeistelee pahka- ja puutöitä luovutuskuntoon alan laatutason ja suunnitelmien mukaisesti• huoltaa tarvittaessa työvälineet ja koneet• minimoi ylijäämän synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämän kiertotaloutta edistäen• kierrättää tai käyttää ylijääneen materiaalin tarkoituksenmukaisesti• kuvailee asiakkaalle tai kohderyhmälle työssä käytettyjä materiaaleja ja tuotteen valmistuksen eri vaiheita• käyttää monipuolisesti alan ammattisanastoa• kertoo asiakkaalle tai kohderyhmälle tarvittavat huolto- ja käyttöohjeet• dokumentoi digitaalisesti työn eri vaiheita

Opiskelija huolehtii ergonomiasta ja turvallisuudesta.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• käyttää työskentelyssä tarvittavia henkilönsuojaimia• noudattaa alansa työturvallisuusohjeita ja -määräyksiä• ennakoii ja minimoi työturvallisuusriskejä• huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Osaamisen osoittaminen

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla saamenkäsityöalan puu- ja pahkatöitä asiakkaalle tai kohderyhmälle. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin. Näytön suorituskieki on saame.

2.3. Luu- ja sarvitöiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa:

- suunnitella luu- ja sarvitöitä ja niiden valmistusta asiakkaalle tai kohderyhmälle
- hankkia ja käsitellä materiaaleja luu- ja sarvitöihin
- valmistaa ja viimeistellä luu- ja sarvitöitä
- uolehtia ergonomiasta ja turvallisuudesta

Arviointi

Opiskelija suunnittelee luu- ja sarvitöitä ja niiden valmistusta asiakkaalle tai kohderyhmälle

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tunnistaa saamenkäsityöalan luu- ja sarvitöiden paikallisia ja alueellisia erityispiirteitäkartoittaa asiakkaan tai kohderyhmän tarpeita ja odotuksianoudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudestasuunnittelee luu- ja sarvitöitä asiakkaalle tai kohderyhmälleottaa suunnittelussa huomioon saamenkäsityöalan paikalliset ja alueelliset erityispiirteetsuunnittelee tuotteen valmistusprosessin ja ottaa huomioon käytettävissä olevat perinteiset ja ajankohtaiset materiaalit ja työvälineethuomioi suunnittelussa tuotteen elinkaarennoudattaa kestävä kehityksen periaatteita suunnittelussahankkii tarvittavat luvat materiaalien ottamiseen luonnostalaatii realistisen aikataulun

Opiskelija hankkii ja käsittelee materiaaleja luu- ja sarvitöihin.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tuntee perinteisten ja ajankohtaisten materiaalien ominaisuudet ja käyttömahdollisuudetvertailee materiaalejavalitsee tuotteeseen tarkoituksenmukaiset materiaalitselvittää ylijäämämateriaalien uudelleenkäytön mahdollisuudethankkii luu- ja sarvitöissä käytettäviä raaka-aineita kestävästisuunnittelee materiaalien valmistuksen vaiheetminimoi materiaalien hankinnan ja valmistuksen haitalliset ympäristövaikutuksetesikäsittelee, kuivattaa ja varastoi tarvittavia materiaaleja asianmukaisesti

Opiskelija valmistaa ja viimeistelee luu- ja sarvitöitä.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• valmistaa saamenkäsityöalan luu- ja sarvitöitä asiakkaalle tai kohderyhmälle suunnitelmien mukaisesti• hyödyntää perinteisiä ja muita muodonantotapoja materiaalien ehdoilla• valitsee valmistamiseen soveltuvat työtavat• valitsee valmistukseen parhaiten sopivia työvälineitä ja käyttää niitä tarkoituksenmukaisesti• viimeistelee luu- ja sarvitöitä luovutuskuntoon alan laatutason ja suunnitelmien mukaisesti• huoltaa tarvittaessa työvälineet ja koneet• kierrättää tai käyttää ylijääneen materiaalin tarkoituksenmukaisesti• kuvailee asiakkaalle tai kohderyhmälle työssä käytettyjä materiaaleja ja tuotteen valmistuksen eri vaiheita• käyttää monipuolisesti alan ammattisanastoa• kertoo asiakkaalle tai kohderyhmälle tarvittavat huolto- ja käyttöohjeet• dokumentoi digitaalisesti työn eri vaiheita

Opiskelija huolehtii ergonomiasta ja turvallisuudesta.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• käyttää työskentelyssä tarvittavia henkilönsuojaimia• noudattaa alansa työturvallisuusohjeita ja -määräyksiä• ennakoi ja minimoi työturvallisuusriskejä• huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Osaamisen osoittaminen

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla saamenkäsityöalan luu- ja sarvitöitä asiakkaalle tai kohderyhmälle. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin. Näytön suorituskieki on saame.

2.4. Juuritöiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa:

- suunnitella juuritöitä ja niiden valmistusta
- hankkia ja käsitellä juuritöiden materiaaleja
- valmistaa ja viimeistellä juuritöitä
- huolehtia ergonomiasta ja turvallisuudesta

Arviointi

Opiskelija suunnittelee juuritöitä ja niiden valmistusta.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tunnistaa saamenkäsityöalan juuritöiden paikallisia ja alueellisia erityispiirteitäkartoittaa asiakkaan tai kohderyhmän tarpeita ja odotuksianoudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudestasuunnittelee juuritöitä asiakkaalle tai kohderyhmälleottaa suunnittelussa huomioon saamenkäsityöalan paikalliset ja alueelliset erityispiirteetsuunnittelee tuotteen valmistusprosessin ja ottaa huomioon käytettävissä olevat perinteiset ja ajankohtaiset materiaalit ja työvälineethuomioi suunnittelussa tuotteen elinkaarennoudattaa kestävä kehityksen periaatteita suunnittelussahankkii tarvittavat luvat materiaalien ottamiseen luonnostalaatii realistisen aikataulun

Opiskelija hankkii ja käsittelee juuritöiden materiaaleja.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tuntee perinteisten ja ajankohtaisten materiaalien ominaisuudet ja käyttömahdollisuudetvertailee materiaalejavalitsee tuotteeseen tarkoituksenmukaiset materiaalitselvittää ylijäämämateriaalien uudelleenkäytön mahdollisuudethankkii juuritöissä käytettäviä raaka-aineita kestävästisuunnittelee materiaalien valmistuksen vaiheetminimoi materiaalien hankinnan ja valmistuksen haitalliset ympäristövaikutuksetesikäsittelee, kuivattaa ja varastoi tarvittavia materiaaleja asianmukaisesti

Opiskelija valmistaa ja viimeistelee juuritöitä.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">valmistaa saamenkäsityöalan juuritöitä asiakkaalle tai kohderyhmälle suunnitelmien mukaisestihyödyntää perinteisiä ja muita muodonantotapoja materiaalien ehdoillavalitsee valmistamiseen soveltuvat työtavatvalitsee valmistukseen parhaiten sopivia työvälineitä ja käyttää niitä tarkoituksenmukaisestiviimeistelee juuritöitä luovutuskuntoon alan laatutason ja suunnitelmien mukaisestihuoltaa tarvittaessa työvälineet ja koneetkierrättää tai käyttää ylijääneen materiaalin tarkoituksenmukaisestikuvailee asiakkaalle tai kohderyhmälle työssä käyttämiään materiaaleja ja tuotteen valmistuksen eri vaiheitakäyttää monipuolisesti alan ammattisanastoakertoo asiakkaalle tai kohderyhmälle tarvittavat huolto- ja käyttöohjeetdokumentoi digitaalisesti työn eri vaiheita

Opiskelija huolehtii ergonomiasta ja turvallisuudesta.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• käyttää työskentelyssä tarvittavia henkilönsuojaimia• noudattaa työturvallisuusohjeita ja -määräyksiä• ennakoii ja minimoi työturvallisuusriskejä• huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Osaamisen osoittaminen

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla saamenkäsityöalan juuritöitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin. Näytön suorituskieki on saame.

2.5. Kuljetusvälineiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa:

- suunnitella kuljetusvälineitä ja niiden valmistusta asiakkaalle tai kohderyhmälle
- hankkia ja käsitellä materiaaleja kuljetusvälineitä varten
- valmistaa ja viimeistellä kuljetusvälineitä
- huolehtia ergonomiasta ja turvallisuudesta

Arviointi

Opiskelija suunnittelee kuljetusvälineitä ja niiden valmistusta asiakkaalle tai kohderyhmälle.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa saamenkäsityöalan kuljetusvälineiden paikallisia ja alueellisia erityispiirteitä• kartoittaa asiakkaan tai kohderyhmän tarpeita ja odotuksia• noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta• suunnittelee kuljetusvälineitä asiakkaalle tai kohderyhmälle• ottaa suunnittelussa huomioon saamenkäsityöalan paikalliset ja alueelliset erityispiirteet• suunnittelee tuotteen valmistusprosessin ja ottaa huomioon käytettävissä olevat perinteiset ja ajankohtaiset materiaalit ja työvälineet• noudattaa kestävä kehityksen periaatteita suunnittelussa• hankkii tarvittavat luvat materiaalien ottamiseen luonnosta• laatii realistisen aikataulun

Opiskelija hankkii ja käsittelee materiaaleja kuljetusvälineitä varten.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tuntee perinteisten ja ajankohtaisten materiaalien ominaisuudet ja käyttömahdollisuudetvertailee materiaalejavalitsee tuotteeseen tarkoituksenmukaiset materiaalitselvittää ylijäämämateriaalien uudelleenkäytön mahdollisuudethankkii kuljetusvälineissä käytettäviä raaka-aineita kestävästisuunnittelee materiaalien valmistuksen vaiheetminimoi materiaalien hankinnan ja valmistuksen haitalliset ympäristövaikutuksetesikäsittelee, kuivattaa ja varastoi tarvittavia materiaaleja asianmukaisesti

Opiskelija valmistaa ja viimeistelee kuljetusvälineitä.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">valmistaa saamenkäsityöalan kuljetusvälineitä asiakkaalle tai kohderyhmälle suunnitelmien mukaisestihyödyntää perinteisiä ja muita muodonantotapoja materiaalien ehdoillavalitsee valmistamiseen soveltuvat työtavatvalitsee valmistukseen parhaiten sopivia työvälineitä ja käyttää niitä tarkoituksenmukaisestiviimeistelee kuljetusvälineitä luovutuskuntoon alan laatutason ja suunnitelmien mukaisestihuoltaa tarvittaessa työvälineet ja koneetkierrättää tai käyttää ylijääneen materiaalin tarkoituksenmukaisestikuvailee asiakkaalle tai kohderyhmälle työssä käytettyjä materiaaleja ja tuotteen valmistuksen eri vaiheitakäyttää monipuolisesti alan ammattisanastoakertoo asiakkaalle tai kohderyhmälle tarvittavat huolto- ja käyttöohjeetdokumentoi digitaalisesti työn eri vaiheita

Opiskelija huolehtii ergonomiasta ja turvallisuudesta.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">käyttää työskentelyssä tarvittavia henkilönsuojaimianoudattaa alansa työturvallisuusohjeita ja -määräyksiäennakoi ja minimoi työturvallisuusriskejähuolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Osaamisen osoittaminen

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla saamenkäsityöalan kuljetusvälineitä (kuten rekiä, veneitä ja komsioita) asiakkaalle tai kohderyhmälle. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin. Näytön suorituskieli on saame.

2.6. Saamenpuvun vaatteiden ja asusteiden valmistaminen, 45 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa:

- suunnitella saamenpuvun vaatteita ja asusteita ja niiden valmistusta asiakkaalle tai kohderyhmälle
- hankkia ja käsitellä materiaaleja saamenpuvun vaatteisiin ja asusteisiin
- valmistaa ja viimeistellä saamenpuvun vaatteita ja asusteita
- huolehtia ergonomiasta ja turvallisuudesta

Arviointi

Opiskelija osaa suunnitella saamenpuvun vaatteita ja asusteita ja niiden valmistusta asiakkaalle tai kohderyhmälle.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa saamenpuvun vaatteiden ja asusteiden paikallisia ja alueellisia erityispiirteitä• kartoittaa asiakkaan tai kohderyhmän tarpeita ja odotuksia• noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta• suunnittelee saamenpuvun vaatteita ja asusteita asiakkaalle tai kohderyhmälle• ottaa suunnittelussa huomioon saamenkäsityöalan paikalliset ja alueelliset erityispiirteet• suunnittelee tuotteen valmistusprosessin ja ottaa huomioon käytävissä olevat perinteiset ja ajankohtaiset materiaalit ja työvälineet• huomioi suunnittelussa tuotteen elinkaaren• noudattaa kestävän kehityksen periaatteita suunnittelussa• laatii realistisen aikataulun

Opiskelija osaa hankkia ja käsitellä materiaaleja saamenpuvun vaatteisiin ja asusteisiin.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• tuntee perinteisten ja ajankohtaisten materiaalien ominaisuudet ja käyttömahdollisuudet• vertailee materiaaleja• valitsee tuotteeseen tarkoituksenmukaiset materiaalit• selvittää ylijäämämateriaalin uudelleenkäytön mahdollisuudet• hankkii materiaaleja kestävästi• suunnittelee tarvittavat materiaalien valmistuksen vaiheet• minimoi materiaalien hankinnan ja valmistuksen haitalliset ympäristövaikutukset• käsittelee ja varastoi materiaaleja asianmukaisesti

Opiskelija osaa valmistaa ja viimeistellä saamenpuvun vaatteita ja asusteita.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• valmistaa saamenpuvun vaatteita ja asusteita asiakkaalle tai kohderyhmälle• hyödyntää perinteisiä ja muita kaavoitus- ja muodonantotapoja materiaalien ehdoilla• valitsee valmistamiseen soveltuvat työtavat• valitsee valmistukseen parhaiten sopivia työvälineitä ja käyttää niitä tarkoituksenmukaisesti• viimeistelee saamenpuvun vaatteita ja asusteita luovutuskuntoon alan laatutason ja suunnitelmien mukaisesti• huoltaa tarvittaessa työvälineet ja koneet• minimoi ylijäämän synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämän kiertotaloutta edistäen• kuvailee asiakkaalle tai kohderyhmälle työssä käytettäviä materiaaleja ja tuotteen valmistuksen vaiheita• käyttää monipuolisesti alan ammattisanastoa• kertoo asiakkaalle tai kohderyhmälle tarvittavat huolto- ja käyttöohjeet• dokumentoi digitaalisesti työn eri vaiheita

Opiskelija osaa huolehtia ergonomiasta ja turvallisuudesta.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• käyttää työskentelyssä tarvittavia henkilönsuojaimia• noudattaa alansa työturvallisuusohjeita ja -määräyksiä• ennakoii ja minimoi työturvallisuusriskejä• huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Osaamisen osoittaminen

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla saamenpuvun vaatteita ja asusteita asiakkaalle tai kohderyhmälle. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin. Näytön suorituskieki on saame.

2.7. Villa- ja lankatöiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa:

- suunnitella villa- ja lankatöitä ja niiden valmistusta asiakkaalle tai kohderyhmälle
- hankkia ja käsitellä materiaaleja villa- ja lankatöihin
- valmistaa ja viimeistellä villa- ja lankatöitä
- huolehtia ergonomiasta ja turvallisuudesta

Arviointi

Opiskelija suunnittelee villa- ja lankatöitä ja niiden valmistusta asiakkaalle tai kohderyhmälle.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tunnistaa saamenkäsityöalan villa- ja lankatöiden paikallisia ja alueellisia tarpeita ja erityispiirteitäkartoittaa asiakkaan tai kohderyhmän tarpeita ja odotuksianoudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudestasuunnittelee villa- ja lankatöitä asiakkaalle tai kohderyhmälleottaa suunnittelussa huomioon saamenkäsityöalan paikalliset ja alueelliset erityispiirteetsuunnittelee tuotteen valmistusprosessin ja ottaa huomioon käytettävissä olevat perinteiset ja ajankohtaiset materiaalit ja työvälineethuomioi suunnittelussa tuotteen elinkaarennoudattaa kestävän kehityksen periaatteita suunnittelussalaatii realistisen aikataulun

Opiskelija hankkii ja käsittelee materiaaleja saamenkäsityöalan villa- ja lankatöihin.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tuntee perinteisten ja ajankohtaiset materiaalien ominaisuudet ja käyttömahdollisuudetvertailee materiaalejavalitsee tuotteeseen tarkoituksenmukaiset materiaalitselvittää ylijäämämateriaalin uudelleenkäytön mahdollisuudethankkii villa- ja lankatöissä tarvittavia materiaalejasuunnittelee tarvittavat materiaalien käsittelyn vaiheetkäyttää materiaalien käsittelyyn soveltuvia työmenetelmiä ja -välineitäminimoi valmistuksen haitalliset ympäristövaikutuksetesikäsittelee, kuivattaa ja varastoi tarvittavia materiaaleja tarkoituksenmukaisesti

Opiskelija valmistaa ja viimeistelee villa- ja lankatöitä.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• valmistaa saamenkäsityöalan villa- ja lankatöitä asiakkaalle tai kohderyhmälle suunnitelmien mukaisesti• hyödyntää perinteisiä ja muita muodonantotapoja materiaalien ehdoilla• valitsee valmistamiseen soveltuvat työtavat• valitsee valmistukseen parhaiten sopivia työvälineitä ja käyttää niitä tarkoituksenmukaisesti• viimeistelee villa- ja lankatöitä luovutuskuntoon alan laatutason ja suunnitelmien mukaisesti• huoltaa tarvittaessa työvälineet ja koneet• minimoi ylijäämän synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämän kiertotaloutta edistäen• kuvailee asiakkaalle tai kohderyhmälle työssä käytettäviä materiaaleja ja tuotteen valmistuksen vaiheita• käyttää monipuolisesti alan ammattisanastoa• kertoo asiakkaalle tai kohderyhmälle tarvittavat huolto- ja käyttöohjeet• dokumentoi digitaalisesti työn eri vaiheita

Opiskelija huolehtii ergonomiasta ja turvallisuudesta.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• käyttää työskentelyssä tarvittavia henkilösuojaimia• noudattaa alansa työturvallisuusohjeita ja -määräyksiä• ennakoii ja minimoi työturvallisuusriskejä• huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Osaamisen osoittaminen

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla saamenkäsityöalan villa- ja lankatöitä asiakkaalle tai kohderyhmälle. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin. Näytön suorituskieki on saame.

2.8. Sisna- ja nahkatöiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa:

- suunnitella sisna- ja nahkatöitä ja niiden valmistusta asiakkaalle tai kohderyhmälle
- hankkia ja käsitellä materiaaleja sisna- ja nahkatöihin
- valmistaa ja viimeistellä sisna- ja nahkatöitä
- huolehtia ergonomiasta ja turvallisuudesta

Arviointi

Opiskelija suunnittelee sisna- ja nahkatöitä ja niiden valmistusta asiakkaalle tai kohderyhmälle.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tunnistaa saamenkäsityöalan sisna- ja nahkatöiden paikallisia ja alueellisia erityispiirteitäkartoittaa asiakkaan tai kohderyhmän tarpeita ja odotuksianoudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudestasuunnittelee sisna- ja nahkatöitä asiakkaalle tai kohderyhmälleottaa suunnittelussa huomioon saamenkäsityöalan paikalliset ja alueelliset erityispiirteetsuunnittelee tuotteen valmistusprosessin ja ottaa huomioon käytettävissä olevat perinteiset ja ajankohtaiset materiaalit ja työvälineethuomioi suunnittelussa tuotteen elinkaarennoudattaa kestävän kehityksen periaatteita suunnittelussalaatii realistisen aikataulun

Opiskelija hankkii ja käsittelee materiaaleja saamenkäsityöalan sisna- ja nahkatöihin.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tuntee perinteisten ja ajankohtaisten materiaalien ominaisuudet ja käyttömahdollisuudetvertailee materiaalejavalitsee tuotteeseen tarkoituksenmukaiset materiaalitselvittää ylijäämämateriaalin uudelleenkäytön mahdollisuudethankkii tarvittavat luvat materiaalien ottamiseen luonnostahankkii sisna- ja nahkatöissä käytettäviä raaka-aineita kestävästisuunnittelee materiaalien valmistuksen vaiheetminimoi materiaalien hankinnan ja valmistuksen haitalliset ympäristövaikutuksetnivottaa, kasviparkitsee ja muokkaa nahkamateriaaleja sisnaksivarastoi materiaaleja asianmukaisesti

Opiskelija valmistaa ja viimeistelee sisna- ja nahkatöitä.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• kaavoittaa ja muotoilee materiaalia perinteisillä ja ajankohtaisilla tavoilla• valmistaa saamenkäsityöalan sisna- ja nahkatöitä asiakkaalle tai kohderyhmälle suunnitelmien mukaisesti• valitsee valmistamiseen soveltuvat työtavat• valitsee valmistukseen parhaiten sopivia työvälineitä ja käyttää niitä tarkoituksenmukaisesti• viimeistelee sisna- ja nahkatöitä luovutuskuntoon alan laatutason ja suunnitelmien mukaisesti• huoltaa tarvittaessa työvälineet ja koneet• minimoi ylijäämän synnyn sekä lajittelee ylijäämän kiertotaloutta edistäen• kierrättää tai käyttää ylijääneen materiaalin tarkoituksenmukaisesti• kuvailee asiakkaalle tai kohderyhmälle työssä käytettyjä materiaaleja ja tuotteen valmistuksen eri vaiheita• käyttää monipuolisesti alan ammattisanastoa• kertoo asiakkaalle tai kohderyhmälle tarvittavat huolto- ja käyttöohjeet• dokumentoi digitaalisesti työn eri vaiheita

Opiskelija huolehtii ergonomiasta ja turvallisuudesta.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• käyttää työskentelyssä tarvittavia henkilösuojaimia• noudattaa alansa työturvallisuusohjeita ja -määräyksiä• ennakoii ja minimoi työturvallisuusriskejä• huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Osaamisen osoittaminen

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla saamenkäsityöalan sisna- ja nahkatöitä asiakkaalle tai kohderyhmälle. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin. Näytön suorituskieki on saame.

2.9. Koipi- ja turkisnahkatöiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 45 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa:

- suunnitella saamenkäsityöalan koipi- ja turkisnahkatöitä ja niiden valmistusta asiakkaalle tai kohderyhmälle
- hankkia ja käsitellä materiaaleja saamenkäsityöalan koipi- ja turkisnahkatöihin
- valmistaa ja viimeistellä saamenkäsityöalan koipi- ja turkisnahkatöitä
- huolehtia ergonomiasta ja turvallisuudesta

Arviointi

Opiskelija suunnittelee saamenkäsityöalan koipi- ja turkisnahkatöitä ja niiden valmistusta asiakkaalle tai kohderyhmälle.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tunnistaa saamenkäsityöalan koipi- ja turkisnahkatöiden paikallisia ja alueellisia erityispiirteitäkartoittaa asiakkaan tai kohderyhmän tarpeita ja odotuksianoudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudestasuunnittelee koipi- ja turkisnahkatöitä asiakkaalle tai kohderyhmälleottaa suunnittelussa huomioon saamenkäsityöalan paikalliset ja alueelliset erityispiirteetsuunnittelee tuotteen valmistusprosessin ja ottaa huomioon käytettävissä olevat perinteiset ja ajankohtaiset materiaalit ja työvälineethuomioi suunnittelussa tuotteen elinkaarennoudattaa kestävän kehityksen periaatteita suunnittelussalaatii realistisen aikataulun

Opiskelija hankkii ja käsittelee materiaaleja saamenkäsityöalan koipi- ja turkisnahkatöihin.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tuntee perinteisten ja ajankohtaisten materiaalien ominaisuudet ja käyttömahdollisuudetvertailee materiaalejavalitsee tuotteeseen tarkoituksenmukaiset materiaalitselvittää ylijäämämateriaalien uudelleenkäytön mahdollisuudethankkii tarvittavat luvat materiaalien ottamiseen luonnostahankkii koipi- ja turkisnahkatöissä käytettäviä raaka-aineita kestävästisuunnittelee materiaalien valmistuksen vaiheetminimoi materiaalien hankinnan ja valmistuksen haitalliset ympäristövaikutuksetnylkee, esikäsittelee ja muokkaa koipinahkoja ja muita turkiksiavarastoi tarvittavia materiaaleja asianmukaisesti

Opiskelija valmistaa ja viimeistelee saamenkäsityöalan koipi- ja turkisnahkatöitä.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• hyödyntää perinteisiä ja muita kaavoitus- ja muodonantotapoja materiaalien ehdoilla• valmistaa saamenkäsityöalan koipi- ja turkisnahkatöitä asiakkaalle tai kohderyhmälle suunnitelmien mukaisesti• valitsee valmistamiseen soveltuvat työtavat• valitsee valmistukseen parhaiten sopivia työvälineitä ja käyttää niitä tarkoituksenmukaisesti• viimeistelee koipi- ja turkisnahkatöitä luovutuskuntoon alan laatutason ja suunnitelmien mukaisesti• huoltaa tarvittaessa työvälineet ja koneet• minimoi ylijäämän synnyn sekä lajittelee sen kiertotaloutta edistäen• kierrättää tai käyttää ylijääneen materiaalin tarkoituksenmukaisesti• kuvailee asiakkaalle tai kohderyhmälle työssä käytettyjä materiaaleja ja tuotteen valmistuksen eri vaiheita• käyttää monipuolisesti alan ammattisanastoa• kertoo asiakkaalle tai kohderyhmälle tarvittavat huolto- ja käyttöohjeet• dokumentoi digitaalisesti työn eri vaiheita

Opiskelija huolehtii ergonomiasta ja turvallisuudesta.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• käyttää työskentelyssä tarvittavia henkilönsuojaimia• noudattaa alansa työturvallisuusohjeita ja -määräyksiä• ennakoii ja minimoi työturvallisuusriskejä• huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Osaamisen osoittaminen

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla saamenkäsityöalan koipi- ja turkisnahkatöitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin. Näytön suorituskieki on saame.

2.10. Kuvioiminen ja koristeleminen saamenkäsityöalalla, 30 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa:

- suunnitella kuvioita ja koristelua saamenkäsityöalan töihin
- valmistaa tai hankkia tarvittavia materiaaleja ja työvälineitä
- kuvioda ja koristella saamenkäsityöalan töitä

Arviointi

Opiskelija suunnittelee kuvioita ja koristelua saamenkäsityöalan töihin.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• huomioi suunnittelussa estetiikan ja paikalliset ja alueelliset saamenkäsityöalan erityispiirteet• ideoi ja havainnoi soveltuvin menetelmin kuviointia ja koristelua• dokumentoi suunnitteluprosessin itselleen myöhempää työskentelyä varten• pyytää ja hyödyntää palautetta luontevasti suunnittelutyön tukena

Opiskelija valmistaa tai hankkii tarvittavat materiaalit ja työvälineet.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• tuntee kuviointiin ja koristeluun soveltuvia materiaaleja ja niiden ominaisuuksia• valitsee sopivimmat materiaalit ja ottaa siinä huomioon paikalliset ja alueelliset erityispiirteet, esteettisyyden, laadun ja elinkaariajattelun• valmistaa tai hankkii materiaaleja kuviointiin ja koristeluun• valmistaa tai hankkii tarkoituksenmukaiset työvälineet

Opiskelija kuvioi ja koristelee saamenkäsityöalan töitä.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, -vaiheita ja -välineitä huolellisesti ja laadukkaasti ja ottaa huomioon paikalliset ja alueelliset erityispiirteet• työskentelee huolellisesti• viimeistelee kuvioinnin ja koristelun laadukkaasti• käyttää työskentelyssä tarvittavia henkilönsuojaimia• noudattaa alansa työturvallisuusohjeita ja -määräyksiä• ennakoii ja minimoi työturvallisuusriskejä• huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Osaamisen osoittaminen

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä kuvioimalla ja koristelemalla saamenkäsityöalan töitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin. Näytön suorituskieki on saame.

2.11. Jalometallityön valmistaminen saamenkäsityöalalla 30 osp, 30 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella saamenkäsityöalan jalometallituotteiden valmistusta asiakkaalle tai kohderyhmälle
- hankkia ja käsitellä jalometallialan materiaaleja

- valmistaa jalometallialan tuotteita
- noudattaa jalometallialan lainsäädäntöä
- huolehtia ergonomiasta ja turvallisuudesta

Arviointi

Opiskelija suunnittelee saamenkäsityöalan jalometallitöiden valmistusta asiakkaalle tai kohderyhmälle.

Opiskelija	
Hyväksytyn suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii monipuolisesti tietoa saamenkäsityöalan ilmiöistä sekä hyödyntää niitä suunnittelussa • suunnittelee saamenkäsityöalan jalometallitöitä • suunnittelee valmistusprosessin ja ottaa huomioon käytettävissä olevat materiaalit, koneet ja laitteet sekä leimauksen • määrittelee materiaalien tarpeen ja niiden taloudellisen käytön • laskee materiaalien, osien ja lisätarvikkeiden kustannukset

Opiskelija hankkii ja käsittelee jalometallialan materiaaleja.

Opiskelija	
Hyväksytyn suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää materiaalin hankintakanavia • hankkii jalometallialalla käytettäviä yleisimpiä jalometalleja ja muita materiaaleja • määrittelee hankittavan materiaalin laatuvaatimukset • käyttää tavallisimpia jalometalleja ja muita työssä tarvittavia materiaaleja

Opiskelija valmistaa jalometallialan tuotteita.

Opiskelija	
Hyväksytyn suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • valmistaa saamenkäsityöalan jalometallitöitä asiakkaalle tai kohderyhmälle suunnitelman mukaisesti • työskentelee taloudellisesti, joutuisasti ja järjestelmällisesti • valitsee yhdistettäviä materiaaleja ja vertailee niitä kestävyys- ja materiaalin soveltuvuuden mukaan • ottaa talteen ja lajittelee työssä syntyviä jalometallin paloja uusiokäyttöä varten • jalostaa tai kierrättää työssä syntyvää kretsi-, viilauk- ja palamateriaalia • käyttää monipuolisesti koneita, laitteita ja käsityövälineitä • huoltaa työssä tarvittavia koneita, laitteita ja käsityövälineitä • käyttää jalometallialan yleisimpiä valmistustekniikoita, hiontaa ja kiillotusta • viimeistelee ja tarvittaessa pintakäsittelee jalometallialan tuotteet • dokumentoi digitaalisesti työn eri vaiheita

Opiskelija hallitsee jalometallialan lainsäädännön.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tuntee jalometallialan lainsäädännön omaan työhön soveltuvien osientuntee jalometallialan lainsäädännön vaatimukset tuotteiden leimauksessatuntee jalometallialan lainsäädännön vaatimukset materiaalien hankinnassa, valmistuksessa ja markkinoinnissanoudattaa työssään jalometallialan lainsäädäntöäleimaa jalometallituotteetsäilyttää jalometalleja seospitoisuuksien mukaan eriteltyinä

Opiskelija huolehtii ergonomiasta ja turvallisuudesta.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">käyttää työskentelyssä tarvittavia henkilönsuojaimianoudattaa työskentelyssään alansa työturvallisuusmääräyksiäottaa työssään huomioon höyryjen ja pölyjen poistonennakoi ja minimoi työturvallisuusriskejäkäyttää ja varastoi alalla käytettäviä kaasuja määräysten mukaisestikäyttää ja varastoi kemikaaleja työturvallisuusmääräysten mukaisestihuolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Osaamisen osoittaminen

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla saamenkäsityöalan jalometallituotteita. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin. Näytön suorituskieki on saame.

2.12. Työvälineiden valmistaminen saamenkäsityöalalla, 30 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa:

- suunnitella saamenkäsityöalalla tarvittavia työvälineitä asiakkaalle tai kohderyhmälle
- valmistaa ja viimeistellä työvälineitä
- huolehtia ergonomiasta ja turvallisuudesta

Arviointi

Opiskelija suunnittelee saamenkäsityöalalla tarvittavia työvälineitä ja niiden valmistusta asiakkaalle tai kohderyhmälle.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tunnistaa saamenkäsityöalan työvälineiden paikallisia ja alueellisia erityispiirteitäkartoittaa asiakkaan tai kohderyhmän tarpeita ja odotuksianoudattaa suunnittelutyössään immateriaalioikeuksiasuunnittelee työvälineitä asiakkaalle tai kohderyhmälle ja ottaa siinä huomioon saamenkäsityöalan paikalliset ja alueelliset erityispiirteetsuunnittelee tuotteen valmistusprosessin ja ottaa siinä huomioon käytettävissä olevat perinteiset ja ajankohtaiset materiaalit sekä työvälineethuomioi suunnittelussa tuotteen elinkaarennoudattaa kestävän kehityksen periaatteita suunnittelussalaatii realistisen aikataulun

Opiskelija valmistaa ja viimeistelee työvälineitä.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">valmistaa ja viimeistelee saamenkäsityöalan työvälineitä asiakkaalle tai kohderyhmälle suunnitelmien mukaisestihyödyntää perinteisiä ja muita muodonantotapoja materiaalien ehdoillavalitsee valmistamiseen soveltuvat työtavatvalitsee valmistukseen parhaiten sopivia työvälineitä ja käyttää niitä tarkoituksenmukaisestiviimeistelee työvälineitä luovutuskuntoon alan laatutason ja suunnitelmien mukaisestihuoltaa tarvittaessa työvälineet ja koneetminimoi ylijäämän synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämän kiertotaloutta edistäenkierrättää tai käyttää ylijääneen materiaalin tarkoituksenmukaisestikuvailee asiakkaalle tai kohderyhmälle työssä käytettyjä materiaaleja ja tuotteen valmistuksen eri vaiheitakertoo asiakkaalle tai kohderyhmälle tarvittavat huolto- ja käyttöohjeet

Opiskelija huolehtii ergonomiasta ja turvallisuudesta.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">käyttää työskentelyssä tarvittavia henkilösuojaimianoudattaa alansa työturvallisuusohjeita ja -määräyksiäennakoi ja minimoi työturvallisuusriskejähuolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Osaamisen osoittaminen

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä valmistamalla saamenkäsityöalan työvälineitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin. Näytön suorituskieki on saame.

2.13. Tuotteen tai palvelun valmistaminen saamenkäsityöalalla, 30 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa:

- ideoida ja suunnitella saamenkäsityöalan ajankohtaisia tuotteita tai palveluita
- valmistaa saamenkäsityöalan tuotteen tai palvelun
- huolehtia ergonomiasta ja turvallisuudesta
- ottaa vastaan palautetta ja arvioida työskentelyä

Arviointi

Opiskelija osaa ideoida ja suunnitella saamenkäsityöalan ajankohtaisia tuotteita tai palveluita.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• hankkii monipuolisesti tietoa saamenkäsityöalan ilmiöistä sekä hyödyntää niitä suunnittelussa• kartoittaa saamenkäsityöalan tuotteiden ja palveluiden markkinoita• selvittää asiakkaan tai kohderyhmän tarpeita ja odotuksia• selvittää tuotteen tai palvelun toteuttamisen mahdollisuuksia•ideoi ja suunnittelee laadukkaasti saamenkäsityöalan tuotteen tai palvelun asiakkaalle tai kohderyhmälle• hankkii tietoa vaihtoehtoisista tuotteeseen tai palveluun soveltuvista valmistusmenetelmistä, materiaaleista ja työvälineistä• noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta• arvioi kattavasti valintojen vaikutusta tuotteen tai palvelun toimivuuteen, kestävyYTEEN, esteettisyyteen, laatuun ja hintaan• suunnittelee omaa työtään, tekee loogisesti etenevän työsuunnitelman ja muuttaa sitä tarvittaessa• aikatauluttaa tuotteen valmistamisen realistisesti• laatii realistisen kustannusarvion

Opiskelija valmistaa saamenkäsityöalan tuotteen tai palvelun.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• hankkii ja tarvittaessa valmistaa materiaaleja kestävästi• minimoi materiaalien hankinnan, valmistuksen ja käytön haitalliset ympäristövaikutukset• valitsee ja käyttää työhön parhaiten soveltuvia työmenetelmiä, välineitä, koneita ja laitteita• valmistaa saamenkäsityöalan tuotteen tai palvelun laadukkaasti ja työsuunnitelman mukaisesti kustannusarviota seuraten• viimeistelee tuotteen tai palvelun luovutuskuntoon alan laatutason ja suunnitelmien mukaisesti• huoltaa työssä tarvittavat työvälineet• kertoo asiakkaalle tai kohderyhmälle tarvittavat huolto- ja käyttöohjeet

Opiskelija huolehtii ergonomiasta ja turvallisuudesta.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• noudattaa ammattialan työturvallisuusohjeita• arvioi ja edistää ammattialan turvallisia työtapoja• huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Opiskelija ottaa vastaan palautetta ja arvioi työskentelyään.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• ottaa vastaan palautetta omasta työskentelystään ja osaamisestaan• kehittää motivoituneesti työskentelytapojaan palautteen avulla

Osaamisen osoittaminen

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja toteuttamalla saamenkäsityöalan tuotteita tai palveluita asiakkaalle tai kohderyhmälle. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin. Näytön suorituskieki on saame.

2.14. Saamenkäsityöalalla yrittäjänä toimiminen, 30 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa:

- suunnitella ja esittää liikeidean
- laatia liiketoimintasuunnitelman
- luoda asiakas- ja verkostosuhteita
- arvioida ja kehittää yrittäjävalmiuksiaan

Arviointi

Opiskelija suunnittelee ja esittää liikeidean.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• arvioi henkilökohtaisia mahdollisuuksiaan ja valmiuksiaan toimia alan yrittäjänä• hankkii tietoa toimialan toimintaympäristöstä• tutustuu toimialan tulevaisuuden näkymiin ja kehitykseen• kartoittaa asiakkaan tai kohderyhmän tarpeita ja odotuksia• huomioi suunnittelussa saamelaiskulttuurin, monikulttuurisuuden, luonto-olosuhteet ja niiden käytön vastuullisessa liiketoiminnassa• arvioi, millaiset mahdollisuudet alalla olisi omaan yritystoimintaan• esittää, millainen yritysmuoto sopisi liikeidean luonteeseen ja kokoon• kuvailee liikeidean

Opiskelija laatii liiketoimintasuunnitelman.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• laatii liikeidean pohjalta liiketoimintasuunnitelman• laatii yritystoiminnan perustamiseen liittyvät asiakirjat• kuvailee myytävät tuotteet tai palvelut• kuvailee asiakaskunnan• suunnittelee tuotteiden tai palveluiden markkinointiin soveltuvat kanavat ja toteutustavat• laatii realistisen rahoitussuunnitelman• laatii realistisen kannattavuuslaskelman• huomioi lainsäädännön asettamat vaatimukset liiketoiminnalleen

Opiskelija luo asiakas- ja verkostosuhteita.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• luo asiakas- ja verkostosuhteita• tunnistaa toimintaympäristössä alansa muita toimijoita• määrittelee pääasiallisen asiakaskunnan• toimii vuorovaikutuksessa asiakkaiden kanssa• selvittää yhteistyön tarjoamia mahdollisuuksia omien tuotteiden tai palveluiden jälleenmyynnissä

Opiskelija arvioi ja kehittää yrittäjävalmiuksiaan.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohtaeensa yrittäjyyden näkökulmasta• määrittelee yritystoimintansa arvopohjan• tarkastelee oman yrityksensä toiminnan tuloksellisuutta ja kannattavuutta• arvioi mahdollisuuksia hyödyntää eri toimialojen yhteistyötä yritystoiminnassaan

Osaamisen osoittaminen

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä laatiessa tai päivittäessä saamenkäsityöalan yrityksen liikeidean ja liiketoimintasuunnitelman. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.15. Tuotteistaminen, 30 osp (300490)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- dokumentoida omaa työtään ja työskentelyään
- tuotteistaa omaa osaamistaan
- markkinoida omaa osaamistaan.

Arviointi

Opiskelija dokumentoi omaa työtään ja työskentelyään.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• dokumentoi järjestelmällisesti, monipuolisesti ja laadukkaasti tekemiään ammattialan työnäytteitä ja asiakastöitä• käyttää dokumentoinnissa idearikkaasti erilaisia dokumentoinnin välineitä, kuten piirros-, valokuva-, video-, ääni- tai tekstimateriaalia• tallentaa tuottamansa dokumentit sekä hallinnoi tallentamaansa tietoa järjestelmällisesti ja itsenäisesti• ottaa aloitteellisesti huomioon työhön liittyvät tekijänoikeuden, liikesalaisuuden ja salassapitovelvollisuuden sekä toimii niiden mukaisesti.

Opiskelija tuotteistaa omaa osaamistaan.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• analysoi taitavasti oman ammatillisen osaamisensa vahvuudet ja erityispiirteet sekä paikantaa kehittämiskohteet• tutustuu kattavasti omaan ammattialaansa ja hyödyntää hankittua tietoa oman osaamisensa tuotteistamisessa• jäsentää taitavasti omaa ammatillista osaamistaan eri näkökulmista• konkretisoi ja kuvailee monipuolisesti oman osaamisensa• koostaa ammatillisesta osaamisestaan houkuttelevia, esteettisesti ja teknisesti korkeatasoisia dokumentteja.

Opiskelija markkinoi omaa osaamistaan.

Opiskelija	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• laatii yksityiskohtaisen aikataulutetun suunnitelman oman osaamisensa markkinointiin• valitsee oman osaamisensa markkinointiin parhaiten soveltuvat digitaaliset julkaisukanavat• julkaisee tuottamaansa sisältöä markkinointisuunnitelmansa mukaisesti• hallitsee itsenäisesti oman maineen rakentamista erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja rakentaa tietoisesti omaa digitaalista identiteettiään huomioiden kattavasti tietoturvakäytännöt• etsii aktiivisesti uusia asiakkuuksia tai työtehtäviä tai tarjoaa aktiivisesti osaamistaan• toimii luontevasti yhteistyössä ammattialallaan verkostoituen.

Osaamisen osoittaminen

Opiskelija osoittaa ammatitaitonsa näytössä dokumentoimalla ja markkinoimalla omaa ammatillista osaamistaan. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammatitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammatitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.